

שער יחוד המעשה

שער יחוד המעשה - פרק ה

וכאשר יתיאש היצר מפתותך בפנים האלה ישתדל לפתותך מצד אהבת השבח והשם טוב בעוה"ז ויאמר לך, שמח אני על עבודתך לאלהים עם בטחונך הטוב עליו והשבתך כל ענייך אליו ושפנית לבך מתועלת הברואים מבלעדי הבורא ואתה הוא הבוטח באלהים באמת ובלב שלם ואין ראוי שתסתיר מבני אדם מה שאתה עליו מן החסידות, אבל הנכון לך כיון שמשלת בעצמך וגברת על תאותך שתראה מעשיך לבני אדם ותגלה להם לבך ויהיה לך בזה בעולם הזה כבוד מהם וזכר טוב ושם טוב בתוכם כמו שאמר הכתוב (שם נו) ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם טוב מבנים ומבנות ואמר (שמואל ב ז) ועשיתי לך שם גדול כשם הגדולים אשר בארץ ועוד שילמדו ממעשיך ותהיה נשכר עליהם, ע"כ אל תסתיר ממעשיך אלא מה שאי אפשר לגלותו ולהראותו לבני אדם ויהיה לך בזה כבוד ושם טוב בעוה"ז והגמול הטוב לעוה"ב. השב עליו ומה יועילני שבח ב"א והשם הטוב שיהיה לי בתוכם עם ידיעתי בקצורי במה שאני חייב לבורא יתעלה ומה הנאתי בכבודם והידורם ואין להם יכולת להועילני ולא לדחות הנזק מעלי והלא הם בזה כמו הצמח ובעלי חיים שאינם מדברים ואולי כשאתכוין לזה במעשי לא יתכן לי מהם הרצון המכוון אליו ויעלה בדעתם כי אני חנף במעשי ולא אהיה ראוי אצלם אלא למאוס ולגנות ואז אהיה מפסיד מעשי בכונתי בהם בלתי האלהים ולא יעלה בידי מה שקויתי מבני אדם בעוה"ז ונאמר למלך אחד והיאך לא ערבה לך קריאת פלוני והיה קולו ערב ובקי בטעמים של קריאה אמר להם והיאך תערב לי קריאתו והוא איני קורא אותה אלא כדי שתערב לי וימצא חן בעיני בעבורה אבל אם היתה כוונתו בה לרצון הבורא בלבד היתה ערבה לי. וכן נאמר בכל מי שמכוין בתפלתו מהמתפללים בצבור ובעלי החזון בפיוטים החדשים למצוא חן בעיני בני אדם מבלעדי האל יתברך שאינה מקובלת אצל הבורא. ותאמר לו עוד שמא אם יהיה לי הכבוד בעולם הזה על מעשי לא ישאר לי לעולם הבא מן הגמול עליו כלום מפני שקבלתי מהרה בעולם הזה, ואמרו על אחד מן החסידים שנכנס לשוק לקנות חפץ ובא לחנות אחד מן הסוחרים לקנות ממנו ואמר לו שכנו ותר לו ועשה כרצונו כי הוא מאנשי היראה והתורה, אמר לו החסיד איני צריך לויתורך כי לא באתי לקנות כי אם בממוני לא בתורתך ומאן לקנות ממנו החפץ ובקשו אצל זולתו שלא היה יודע ענינו, ומה שזכרת מענין ועשיתי לך שם הוא *כשאר מאויי בני אדם בעולם הזה מעושר וכבוד אשר הבורא מטיב בהם לעבדיו כשחכמתו מחייבת להם זה כמו שכתוב (מלכים א ג) וגם אשר לא שאלת נתתי לך גם עושר גם כבוד וכתוב (משלי ג) אורך ימים בימינה בשמאלה עשר וכבוד. אבל החסידים אין כונתם במעשיהם לדבר מהם אלא לשם הבורא יתעלה שהוא מטיב בהם למי שירצה מאנשי עבודתו וזולתם מאמינים וכופרים, כפי שמחייבת חכמתו יתברך כמו שנאמר (ד"ה א כט) והעושר והכבוד מלפניך. ומה הוא העוה"ז אפילו אם יפשט זכרי בכלו ומה מדת ימי ואם יצא בו שמי כ"ש שזכרי לא יעבור בו חלק קטן מחלקי הישוב כשיגדל ויפשט ולא יתמיד כי אם זמן מועט וישכח כאלו לא היה. ואמר הכתוב (תהלים סב) אך הבל בני אדם כזב בני איש וגוי' ואמר (שם קמו) תצא רוחו ישוב לאדמתו ואמר (קהלת א) אין זכרון לראשונים, אם כן טרוד נפשי בו וכונתי אליו פחיתות נראה וטעות מגונה ממני, וכבר אמרו על אחר מן החסידים שאמר לחבירו הנשתוית אמר לו באיזה ענין אמר לו נשתוה בעיניך השבח והגנות א"ל לא א"ל עדיין לא הגעת, השתדל אולי תגיע אל המדרגה הזאת כי היא העליונה שבמדרגות החסידים ותכלית החמודות

וכאשר יתייאש היצר מפתותך בפנים האלה ישתדל לחבל את מעשיך בטרוד לבך בעולם הזה ובאנשיו ובאורך מאוייך ושכחת קצך. וכאשר יראה כי אתה רוצה לפנות את לבך לעולמך הבא בתפלת חובה או רשות או בעת שאתה קורא בתורה או לומד שום חכמה מחכמות האמונה והמוסר מבלבל אותך ומטריד לבך בדברי העולם בסחורות ומקח וממכר וריוח והפסד, ויאמר לך אח"כ יש לך לקבל עת הפנאי הזה בשמחה ושעת הבטלה הזאת אשר לא תוכל עליה בעת אחרת מפני רבות העסקים עליך, וחשוב עתה עם שותפך וברר מה שיש לך ומה שעליך ומה שקבלת מחובותיך ומה שנשאר לך ומה שראוי לך להתעסק בו מסבות הטרפים ומה שאינו ראוי לך ומה שקדם ממעשיך ששמחת או שנתחרטת עליו, ואם יש לך דין עם אדם העבר על לבך כל טענותיו וטענותיך, וכל מה שתוכל להתחכם לו בו בעת דינך עמו ותנצחנהו, וכן אם יהיה לך ממון או צאן ובקר או אדמה לזרוע או עבודת שרים או עם הארץ או חשבון עם השר או עם עם הארץ או אם יש עליך חובות ואינך יכול לפרעם או אם יש לך חברים שאתה צריך להרגיש על ענינם ולחשוב עם נפשך עליהם יעביר על לבך בעת שתפנה לעבודת שמים איזה מין שיהיה מן המינים האלה להטרידך בו ולהפסיד בו מעשיך מפני שאתה בעת עשותו מזומן בגופך ואינך מזומן בלבך ומצפונך, ואם לא יטרידך במה שזכרנו יעביר על לבך חידות ודברים ארוכים. ואם יהיה האדם מן המשחקים בקוביא או בפספסים והדומה להם מראה לו כאלו הוא לפניו וחושב במה שצריך לו להקדים ולאחר בו ואופני התחבולה לנצח. ואם ימלט מכל מה שזכרנו ויהיה מאנשי החכמה והבינה יעביר על לבו ענין קשה מעניני החכמה ויטריד אותו *בשאלה ותשובה ובקושיא ובפירוק ומה שנתעלם ממנו בעיון מה שהיה צריך לעיין בו ומה שנשאר לו ללמוד מן החכמה, ויחשוב עם נפשו לעסוק בו ויטרידהו בזה בכל מעשי העבודה ויפסיד עליו כפלים מה שמתקן עליו, ואפשר שיכנס במעשה העבודה ויצא ממנו ויהיה תמיד בטרדת לבו בזולתו מעניני העולם, ואפשר שיבקש כפרת המקום בלשונו והוא רץ במחשבתו ובמצפונו להמרותו ומתחנן אליו באבריו ופונה מעליו בלבו ובחבו דומה למה שאמר הכתוב (ישעיה כט) בפיו ובשפתיו כבדוני ולבו רחק ממני ואמר (תהלים עח) ויפתוהו בפייהם ובלשונם יכזבו לו ולבם לא נכון עמו. ואם ייקץ בעת ההיא ויחשוב עם נפשו ויאמר לה איך אתנהג עם הבורא בפה שאינו נכון לי להתנהג בו עם הברואים בעת שאני צריך אליהם או בעת שהם צריכים לי כי מי שאלך אליו לבקש ממנו חפץ ואשאל אותו ממנו בלשוני ולבי פונה ממנו אילו היה מכיר זה ממני היה מואס וגועל אותי ב"ש שימנע ממני חפצי קל וחומר אם היה יודע בי שאני מטריד לבי במה שאינו מפיק רצונו אך במה שמקציפו עלי שתהיה שנאתו אותי יותר גדולה ומניעתו ממני יותר ראויה, וכן מבלי ספק הייתי עושה למי שהיה שואל ממני שום חפץ והייתי יודע מלבו מה שידע בוראי מלבי ואיך לא אבוש מבוראי שארצה לו מנפשי במה שלא הייתי רוצה לה מחלש כמוני ולא היה רוצה בו ממני נברא וכמ"ש הכתוב (ירמיה ח) גם בוש לא יבושו והכלם לא ידעו, אז ינגף היצר